

A Szlovákiában fontos és aktuális történelmi, irodalmi témák listája

- **Kiegészítő dokumentum Az Iskolai tankönyvek zsidó vonatkozású tartalmainak véleményezése c. Fehér könyvhöz**

6. sz. Melléklet

A Nemzetközi Visegrádi Alap Támogatásával készült

Történelem

Középkori - újkori - zsidók rituális gyilkosságokkal kapcsolatos vádak

A 19. század vége és a 20. század eleje – a zsidók „rituális gyilkosságokkal” kapcsolatos vádjai Senica, Šalov, Námestovo, Kassa vagy Pozsony városában.

1899. április – Leopold Hilsner ügye, akit rituális gyilkossággal vádoltak (Hilsneriad). T. G. Masaryk professzor, a Csehszlovák Köztársaság leendő elnöke védelmébe vette Hilsnert.

1913 - megalakul a Szlovák Néppárt, vezetője Andrej Hlinka.

1918. október 28. - a csehek és szlovákok közös államának megalakulása, az első Csehszlovák Köztársaság (Csehszlovákia) időszaka, T. G. Masaryk lett az elnök.

1918. október 30. - A szlovákok a Márton-nyilatkozattal csatlakoztak a közös államhoz, amelyet annak aláírói írtak alá Szent Márton Turčianskéban.

1929. február 29. - a Csehszlovák Köztársaság alkotmányának elfogadása, amely biztosította a nemzeti kisebbségek, nyelvi és vallási csoportok jogait. A zsidók nemcsak vallásukat, hanem nemzetiségüket is vallhatták.

1918 - 1938 - 446 zsidó vallási közösség volt az első Csehszlovákia területén, míg ezek közül 227 volt szlovák területen, és többségük ortodox volt. A legnagyobb zsidó közösségek ekkor Pozsonyban és Kassán éltek.

1925 – A Szlovák Néppártot átkeresztelték Hlinka Szlovák Néppártjára (HSLŠ), amely Szlovákia legerősebb politikai pártja volt az első Csehszlovákiában. Autonista követeléseiről és az antiszemitizmus megnyilvánulásairól volt ismert.

1929 - az ún „Tuka-ügy”, Vojtech Tukát, a HSLŠ vezető tagját Magyarország érdekében végzett kémkedés és hazaárulás miatt 15 év börtönbüntetésre ítélték.

1938. szeptember 29 - 30. - A négy hatalom elfogadta a müncheni egyezményt, amelynek alapján Csehszlovákia elvesztette területének nagy részét az ún. Szudéta-vidék.

1938. október 6., a Hlinka Szlovák Néppárt (HSLŠ) képviselői kinyilvánítják Szlovákia autonómiáját

1939. november 2. – Bécsi választottbíróság, Szlovákia elveszíti Dél-Szlovákia területét. Az Autonóm Kormány döntött a zsidó lakosság, különösen az alacsony jövedelmű zsidók és a hontalan zsidók deportálásáról. Körülbelül 7500 zsidó vett részt benne.

1939. február 5. – A Hlinka Gárda gyűlése a Nyitra melletti Rišňovcén. Parancsnoka, Alexander Mach azt mondta, rendet teremtenek a zsidókkal.

1939. március 14. - A szlovák állam nyilatkozata.

1939. március 23. – Szlovákia aláírta a náci Németországgal az ún Védelmi szerződés.

1939. április 18. - Kormányrendelet 1939. sz. Április 18-i 63. törvény a zsidóság fogalmának meghatározásáról és a zsidók egyes szabadfoglalkozásúak (ügyvédek, közjegyzők és szerkesztők) iránýtásáról - a szlovák állam első zsidóellenes törvénye.

1939. október 26. – Jozef Tiso lett a szlovák állam elnöke.

1940. április 25. – A szlovák állam kormánya elfogadta az első arianizációs törvényt.

1940. május 29. - a szlovák kormány munkakötelezettséget vezetett be a zsidók és romák számára a szlovák hadseregben, létrejött az ún. 6. robotzászlóalj.

Július 27. - 28. - a szlovák állam és a náci Németország képviselőinek találkozója Salzburgban. Az eredmény a zsidókérdés radikalizálódása volt.

1940. szeptember 26. - Megalakul a Zsidó Központ, az egyetlen engedélyezett zsidó szervezet a szlovák államban. tagjai közé tartozott például Armín Frieder rabbi és Fleischmann Gizi. Egyes tagjai munkacsoport néven illegális csoportosulást hoztak létre.

1940. november 30. – A kormány elfogadja a második árianizálási törvényt, a zsidó tulajdon kiterjedtebb és gyorsabb árjaizálását.

1941. március 31. - Sáros-Zemplín megye rendelete a zsidók kötelező azonosításáról - kortól és nemtől függetlenül a megyében a zsidóknak sárga szalagot kellett viselniük, amelyet ruhájuk tetejére varrtak, a bal vállán a könyök felett. .

1941. szeptember 9. – A szlovák kormány elfogadja a zsidó törvénykönyvet, amely a nürnbergi törvények mentén faji törvényhozást vezet be. A szlovák állam képviselői Európa legszigorúbb faji törvénykezésének nevezték.

1941. szeptember – Szereden megalakult a zsidók munkatábora, amely az első deportálási hullám idején (1942) koncentrációs központként működött, ahonnan megszervezték a szállítást.

1941 ős - tél - megállapodás a szlovák állam és a náci Németország képviselői között a tervezett szállításokról.

1942. március 2. - március 12. - A Belügyminisztérium rendeleteket adott ki a Sárga Csillag - Dávid-csillag kötelező viseletéről (1942. március 2.), a zsidó háztartások kötelező azonosításáról (1942. március 11.) és a tartózkodási tilalomról. lakhelyükön kívül 18 és 8 óra között (1942. március 12.).

1942. március 6. – A zsidó vallási közösségek rabbijai memorandumot írnak alá Tis elnöknek (Armin Frieder rabbi). Követelték a zsidó lakosság kitelepítésének tervezésének leállítását.

1942. március 25. – Az első transzport fiatal zsidó nőekkel és lányokkal elhagyta Szlovákiát, amely Poprádot elhagyva az auschwitzi koncentrációs táborba tartott.

1942. május 15. – A Szlovák Köztársaság közgyűlése elfogadta a deportálási törvényt, amely alapján a deportált és még deportálandó zsidók elvesztették szlovák állam állampolgárságukat, vagyonukat pedig a szlovák állam javára elkobozták.

1942. március 25. - október 20. - megtörtént a deportálások első hulláma. A szlovák állam önként szervezte meg, és minden egyes deportálás zsidó után 500 birodalmi márkát fizetett a náci Németországnak. Az első deportálások során 57 transzportban 57 752 zsidót deportáltak az Auschwitz-Birkenau táborokkomplexumba és a lublini régióba. A szlovákiai zsidók így az Auschwitz-Birkenau, Majdanek, Sobibor, Belzec és Treblinka koncentrációs és megsemmisítő táborokba kerültek. Csak néhány százan éltek túl az első hullámot, többségüket ezekben a táborokban gyilkolták meg.

1943. február 7. – Alexander Mach belügyminiszter tájékoztatót a deportálás folytatásának tervéről, amely azonban nem valósult meg.

1943 tavasza – A munkatáborokban zsidó tanácsokat hoztak létre, amelyek gazdasági, kereskedelmi, szociális, egészségügyi vagy működési jellegű ügyeket intéztek.

1944. április 7. – Két szlovákiai zsidó (Alfred Wetzler és Rudol Vrba) megszökök az auschwitz-birkenau koncentrációs táborból. Három nap bujkálás után kezdték meg a menekülést, 1944 áprilisának végén Szlovákiába érkeztek, és jelentést írtak, amely az első hivatalos megerősítése volt a zsidók tömeges meggyilkolásának ebben a legnagyobb náci koncentrációs és megsemmisítő táborban.

1944. augusztus 29. – Kitér a szlovák nemzeti felkelés.

1944. szeptember – Az SS-egységek átveszik a szeredi tábor parancsnokságát, és koncentrációs táborhoz hoznak létre.

1944. szeptember - 1945. március - a második hullám Szlovákiából, amelyet főként a szeredi koncentrációs táborból hajtottak végre, az auschwitz-birkenau koncentrációs táborba, de olyan táborokba is, mint a buchenwaldi, sachsenhauseni, ravenbrücki, bergen-belseni, dachau, oranienburgi és terezíni. 1944. szeptember végétől 1945. március végéig összesen 11 transzport, több mint 11 500 zsidóval hagyta el Szeredet.

1944. ősz - 1945. március - Szlovákia területén kiterjedt megtorlásokat szerveztek, amelyeket főként az Einsatzgruppe H és a Hlik Gardens Sürgősségi Osztályainak tagjai hajtottak végre. Ennek eredményeként sok embert meggyilkoltak, és tömegsírokba kerültek. Ilyen események történtek például Körmöcskében és Németországban.

1945. szeptember - pogrom a zsidók ellen Topolčanyban, a második világháború után más esetek is voltak ilyen pogromokra a zsidó lakosság ellen.

1946. augusztus 20. - Kivégezték Vojtech Tukot, a szlovák állam volt miniszterelnökét, aki az ún. a szlovákiai zsidókérdés megoldása.

1947. április 18. – Jozef Tis, a szlovák állam egykori elnökének kivégzése.

1948. február 25. – A kommunizmus megjelenése Csehszlovákiában.

1952 – Rudolf Slánský (a Kommunista Párt volt főtitkára) pere, amelyben 14 vádlott vesz részt, akik közül 11 zsidó származású. Végül 11-et végeztek ki.

Irodalom:

Jozef Ignác Bajza: A kis René (René mládenca príhodi a skúsenosti)

Svetozár Hurban Vajanský: A zsidókérdés Szlovákiában (Židovská otázka na Slovensku)

Ladislav Grosmann: Üzlet a Korzón (Obchod na Korze), A menyasszony (Nevesta).

Rudolf Jašík: A Szent Erzsébet tér (Námestie svätej Alžbety)

Alfréd Wetzler: Amit Dante nem látott (Čo Dante nevidel)

Rudolf Vrba: Magszöktem Auschwitzból (Utiekol som z Osvienčimu)

Filip Müller: Sonderbehandlung vagy speciális kezelés (Sonderbehandlung alebo zvláštne zaobchádzanie)

Ctibor Pokorný: A zsidóság Szlovákiában. (Židovstvo na Slovensku).

Filmek:

Megszegett ígéret (Nedodržaný sľub)

Üzenet (Správa)